

želne uprave, deželnega stolnega mesta Ljubljane, deželnega in gospenjega pomožnega društva »Rdečega križa«, zavodov za socialno zavarovanje, javnih in zasebnih korporacij, kakor tudi v raznih drugih strokovnjakov daje najboljšo jamstvo za to, da se posreči to eminentno socialno-gospodarsko podjetje. Izpeljava nalog, izročeni deželni komisiji, je pa združena z velikimi stroški. — Nameravani uspeh se more doseči le tedaj v polni meri, če se tudi tukaj postavi že tolikokrat izkazana požrtvovalnost posameznih prebivalcev dežele v službo tega plemenitega dela. Vsi plemenito misleči Kranjci se torej naprošajo, da to od deželne komisije že započeto akcijo po svojih močeh podpirajo. Vsako darilo, in naj se zdi še tako majhno, podpira delovanje deželne komisije in tvori dejanje hvaležnosti do naših hrabrih bojevnikov. Darila se sprejemajo: 1. pri ravnateljstvu pomožnih uradov c. kr. deželne vlade, 2. pri vseh c. kr. okrajnih glavarstvih in 3. pri vseh časopisih. — Predsednik deželne komisije za oskrbo vračajočih se vojnih invalidov na Kranjskem: Teodor baron Schwarz, c. kr. deželni predsednik.

—r— **Ob osemdesetletnici tovariša Janeza Sajeta** piše »Slovenski Narod«: »Osemdesetletnico svoje starosti je obhajal te dni gospod Ivan Sajet, nadučitelj v pokoju v Št. Jerneju na Dolenjskem. Jubilant je opravil težavno učiteljsko službo celih 47 let v raznih krajih, večinoma pa v sedanjem svojem bivališču. Z izredno marljivostjo in štedljivostjo si je postavil v lepi dolenski vasi lično hišo, svoje otroke je vzgojil skrbno, narava pa ga je obdarila z nenavadno trdnim zdravjem in s čilim duhom. Vzlic visoki starosti hodi gospod Ivan Sajet pokonci, kakor pred petdesetimi leti, s humorjem pripoveduje poslušalcem neštivilne zanimive dogodilje, ki jih je doživel v službovanju, ali pa po mnogoštevilnih potovanjih, pred katerimi se ni strašil tudi ne v poznih letih. Mnogoštevilnim gratulantom, ki se spominjajo častitljivega starčka ob njegovi izvanredni slavnosti, se pridružujemo tudi mi, želeč mu, da naj bi učakal še mnogo let zadovoljen, zdrav in vesel! — M. P.«

—r— **Izpraševalna komisija za ljudske in meščanske šole.** Dvorni svetnik in deželni šolski nadzornik Fran Levec je odvezan funkcije ravnatelja c. kr. izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole; za ravnatelja te komisije je imenovan deželni šolski nadzornik dr. Janko Bezjak.

Štajerske vesti.

FRANC LICHTENWALLNER.

Došla nam je pretresljiva vest, da se je v Lipnici na Štajerskem v duševni omotici ustrelil tovariš Franc Lichtenwallner, učitelj v Leitersbergu-Krčevini pri Mariboru. — Že od lanskega leta, ko so po mariborskem okr. glavarstvu na neutemeljene obdolžitve in denunciacije zapirali Slovence, je bil tovariš Lichtenwallner živčno silno razburljiv. V poslednjem času je ta živčna bolezen dospela do viška ter je provzročila to prežalostno katastrofo; eden najsimpatičnejših, inteligentnih, značajnih štajerskih slovenskih učiteljev je padel kot žrtev hudobijel... Kdo nam nadomesti vrlega, zvestega tovariša in izbornega, neumorno delujočega slovenskega učitelja?... Rajnik je bil rojen leta 1869. v Sevnici, učiteljske je dovršil leta 1888., definitivno je bil nameščen leta 1891. V slovenskih učiteljskih in neučiteljskih krogih je užival splošno simpatije. O ljubem, nepozabnem tovarišu upamo pričeti daljši nekrolog. — Bodi mu lahka slovenska zemlja, ki jo je ljubil od vsega srca! Blag mu spomin!

—š— **V Wagni pri Lipnici na Štajerskem** je bil graški namestnik Clary kot hišni gospodar na obiskih. To najmlajše mesto v Avstriji upravlja namreč štajersko namestništvo. Mesto je prav modereno zgrajeno, ima svojo cerkev, šolo, električno razsvetljavo, sploh vse, kar si more begunec želeči. Poljski otroci so namestniku na čast privedli lepo veselico, pri kateri so peli, telovadili, deklamirali, predstavljali majhne prizore itd. Mesto je štelo največ 16.000 prebivalcev; sedaj jih je ostalo le še nekaj tisoč, ki se pa tudi od dne do dne bolj krčijo.

—g— **Učitelji - begunci tolminskega politiškega okraja** pišejo: Zapustili smo svoje domove ter se podali v tujino, nevedoč kam. V naglici smo spravili nekaj obleke in perila, vtaknili v svoj in svojcev nahrbtnike ter bežali pred sovraž-

nikom. Težka je bila ločitev, a še težja je bila skrb, kako bo mogoče izhajati v času neznosne draginje v tujini z borno plačo. Trpeli smo in trpimo telesno in duševno. Pred seboj vidimo črno prihodnost. Kranjskemu deželnemu odboru se je omečilo srce; priskočil je na pomoč učiteljstvu, ne oziraje se pri tem na politiško mišljenje, s 25% doklado. Tovarišem privoščimo iz srca! Kaj pa z nami? Zima se približuje, mi brez sredstev, mi in naša deca brez zimskega perila, obleke in odeje! Ali so zakrknila srca našemu okrajnemu šolskemu svetu in našemu deželnemu odboru? Ne verjamemo, zato pa kličemo pred obupom: Pomagajte nam!

—š— **Draginjske doklade za štajersko učiteljstvo.** Deželni odbor štajerski je dovolil učiteljstvu skupno 300.000 kron draginjske doklade, ki jo bo izplačal nenkrat v celem znesku in razdeli tako: Oženjeni učitelji, ki niso pri vojaki, dobe 120 K; oženjeni, ki so pri vojaki, 200 K; neoženjeni, ki niso pri vojaki, 50 K; učiteljice dobe 50 K; suplentinje 50 K; učiteljice ročnih del 40 K; učitelji v pokoju (oženjeni) 100 K; učitelji v pokoju (ne-oženjeni) 50 K; vdove, ki imajo pod 800 kron pokojnine, 50 K, vdove, ki imajo pokojnino pod 700 K, dobe toliko, da dosežejo pokojnino 700 K. — Varčnemu gospodarstvu štajerskega deželnega odbora se je posrečilo prihraniti to malo, a vendar jako potrebno podporo za učiteljstvo.

—š— **Iz Slivnice pri Mariboru** nam poročajo: Občinski odbor je imenoval povodom 40letnice učiteljevanja slivniškega nadučitelja tovariša Karla Pestevška za častnega občana. Čestitamo!

—š— **Ureditev nemško-slovenskih odnosov na Štajerskem.** Mariborska »Straža« ve povedati, da se bavijo ugledni nemško-nacionalni krogi v Gradcu z mislijo, kako za stalno urediti narodno-politiške odnose na Štajerskem.

—š— **Padel na bojnem polju.** Iz Ptujja poročajo: Padel je na bojišču učitelj na nemški šoli na Bregu Maks Flek. Bil je doma iz Sevnice. Blag mu spomin!

—š— **Od mrtvih vstal.** V »Slovenskem Narodu« čitamo: »Od mrtvih je vstal učitelj Krotký iz Poljčan na Štajerskem. — Uradno se je javilo, da je dne 9. septembra utonil v Drini, te dni pa se je oglašil iz Proseka pri Trstu, kjer služi pri vojaki. Zakaj se Krotký svojim Poljčancem ni medtem prav nič oglašil, ne vemo.«

—š— **Mariborske šole.** V Mariboru bodo vojaki, kakor nam zazdaj poročajo, zapustili poslopja mestnih ljudskih in meščanskih šol ter knezoškofijske bogoslovnice. — Mariborske srednje šole so še vedno oddane v vojaške namene, zato se pouk skoro gotovo ne bo začel ob normalnem času. Za osmošolce c. kr. gimnazije pa bo na vsak način preskrbljeno, da kmalu začnejo šolsko leto.

—š— **Učiteljski naraščaj na Štajerskem.** Štajerski deželni šolski svet je izdal seznam učiteljskega naraščaja na Štajerskem, iz katerega je razvidno, da je napredno vojnega šolskega leta 1914/15 zrelostni izpit na moškem učiteljskem v Mariboru 39 gojencev, na deželnem ženskem učiteljskem v Mariboru 29 gojenk in na samostanskem učiteljskem v Mariboru 20 gojenk; na moškem učiteljskem v Gradcu je napravilo zrelostni izpit 33 gojencev in na treh ženskih učiteljskih skupno 92 gojenk.

—š— **Tovariš Fran Voglar iz Celja,** sedaj rez. praporščak 87. pešpolka (vojna pošta št. 73), pozdravlja vse tovariše in tovariše s poročilom, da se vrlo dobro počuti v strelskem jarku. — Naj bi se vrli tovariš in bojevnik vrnil zdrav in čil v domovino.

—š— **Lehen pri Ribnici.** Mali šolarčki kaj marljivo prinašajo učiteljici razne milodare za naše vojake, osobito za vojaške bolnice. Skrb za vojake, ki jo imajo ti malčki, je nepopisna. Kakor mravlje prilezejo dan za dnevom s kakim milodarom do šole, eden prinese gobe, ki jih je med potjo nabral, drugi črnice, tretji zopet nese pod pazduho velik šopek kakega zdravilnega zelca — vse za vojake, kar mali šolarček učiteljici še posebno poudarja. Rekli bodo lahko, da so tudi oni kot še mali sodržavljani naše lepe Avstrije sodelovali do zmage in se žrtvovali za svojo milo domovino. Kot odrasli se bodo kaj radi spomnili na mlada leta, pa bodo tudi tembolj znali ljubiti in ceniti svojo domovino. Tako so nabrali, posušili in seveda tudi že odposlali v skupni teži 10 in pol kilograma raznih zdravilnih zelišč, kakor arniko, rman, bezeg, pelin, slez, kamilce, lipovo cvetje, črnice, pa tudi suhe gobe. Pred kratkim pa so odposlali sočivja za kako vojaško bolnico na okrajni šolski svet v Maribor v teži 18 in pol kilograma, in sicer tikve,

kumare, novi krompir, nqvi čebul in česenik, stročni fižol in velik jerbas poln lepe solate. Ko so bile dozorele črnice, so namesto domače naloge nabrali čez nedeljo črnic, iz katerih se je pripravljaj sok. Sedaj se že pripravljajo za nabiranje bezgovih jagod, iz katerih se bo napravil tudi sok.

Goriške vesti.

—g— **Učiteljem in učiteljicam goriškega okraja** naznanja Posredovalnica za goriške begunce v Ljubljani, da se je ta informirala glede nakazila učiteljskih plač na pristojnem mestu, kjer se ji je zagotovilo, da se bodo vse plače za nadaljne mesece nakazale in izplačale v kratkem času.

—g— **Poziv duhovnikom, učiteljem in učiteljicam ročnih del in vrtnaricam!** Pomožni odbor za begunce z juga (Dunaj, IV., Favoritenstraße 5) želi po svojih močeh podpirati vladno akcijo za organiziranje dušnega pastirstva in šolskega pouka v begunskih naselbinah in koncentracijskih taborih. Zato pozivlja vse duhovnike, učitelje in učiteljice ročnih del in šolske vrtnarice, ki se nahajajo med begunci z juga in bi bili pripravljeni prevzeti med njimi dušno pastirstvo, oziroma šolski pouk, da to naznanijo goriškemu pomožnemu odboru.

—g— **Posredovalnica za goriške begunce v Novem mestu,** podružnica ljubljanske posredovalnice, ki obsega občine Novo mesto, Šmilhel-Stopiče, Prečno in Št. Peter, ima namen podpirati pribežnike iz vojnega ozemlja goriškega, ki so se naselili v omenjenih občinah, in tako nekoliko razbremeniti ljubljansko posredovalnico. Odbor se obrača s prošnjo na županstva, hranilnice in posojilnice, župne urade in na vsakega imovitejšega posameznika, naj priskočijo na pomoč trpinom, ki so morali zapustiti svoja domovja. Odbor, ki uraduje v hiši svetnikove gospe Staričeve (prej Illovskega hiša nasproti Begmannovi lekarni na Glavnem trgu), sprejema in razdeljuje dole podpore, skrbi, da ostane v imenovanih občinah tudi za begunce dovolj živil, posreduje za službe in ima stanovanja v evidenci (zato naj se vsi, ki hočejo kako službo sprejeti ali oddati in ki imajo stanovanja, obrnejo z natančnimi podatki na odbor). Občine so naprošene, da dopolnejšje posredovalnici natančen seznam beguncev na naslov: Posredovalnica za goriške begunce v Novem mestu št. 100.

—g— **Neodrešeni učitelji.** Iz Gorice poročajo: V imenu krajnega šolskega sveta je pozval vladni komisar pobegle učitelje Maksa Bonomi, Ivana Tomasini, Hermana Treleani in Severina Galas, da pridejo v predsedstveno pisarno krajnega šolskega sveta dne 24. pret. m. k vršiči se disciplinarni obravnavi, v nasprotnem slučaju se jih pa takoj odpusti. Seveda pozvanih ni bilo, za to so iz službe odpuščeni.

—g— **Oglašil se je!** Razglašeno je bilo, da je učitelj Alojzij Brovničar iz Tolmina, sin davčnega eksekutorja, mrtev. Zdaj se je pa oglašil z dopisnico, da je ujetnik v Finalmarina v Genovi.

—g— **Tovariša: Vinko Bandelj,** nadučitelj v Šmartnem pri Brdih, in **Anton Zorzut,** nadučitelj v Medani, so Italijani, ker sta vplivna moža, prav po lepi italijanski navadi, pobasali, ter ju odvedli v ujetništvo. Oba se nahajata v Cremoni.

—g— **Učitelj na meščanski šoli v Gorici,** Enriko Faini, se pozivlja potom javnega razglasa na mestnem uradu, da se predstavi 9. septembra t. l. mestnemu šolskemu svetu, sicer da bo takoj odpuščen iz službe. Značilno za Primorsko, da vsi uradi izdajajo take razglase, ki pa največ, oziroma vedno ostanejo brez uspeha, ker so iskanci v takih krajih, kamor ne prodrejo avstrijski razglasi.

—g— **Šole na Goriškem** so otvorili 1. septembra. Učitelji, ki so bili odsotni z Goriškega, so prišli na svoja mesta povsod sploh, kjer je mogoče, tako na Tolminskem, v goriški okolici, tako na Krasu. Šole so se otvorile redno, in vršil se bo ljudskošolski pouk za fronto nemoteno dalje, ker pač ni nikake nevarnosti, da bi se pomaknil Cadorna kam bolj noter v goriško deželo.

—g— **V italijanskem ujetništvu** se nahaja v družbi več uradnikov in duhovnikov tovariš Vinko Bandelj, nadučitelj v Št. Martinu v Brdih na Goriškem. Piše, da se jim godi razmeroma dobro. Naslov: V. Bandelj, R. Comando Deposito Fantaria 65. Cremona (Lombardia), Italia.

—g— **Vprašanje.** V »Slovenskem Narodu« čitamo: Pred časom je bilo uradno razglašeno, da učitelji goriškega politiškega okraja dobe v kratkem svoje

plače — do danes ni še nič; že dva meseca! Kdaj bo kaj?«

Tržaške vesti.

RAZPIS SLUŽB.

Na tukajšnjih okoličanskih slovenskih ljudskih šolah se odda eno ali več mest učiteljic in eventualno tudi podučiteljic.

Za učiteljice je določena plača letnih 1700 K z največ šestimi kvinkveniji, izmed katerih znašajo prvi trije po 255 K, zadnji trije pa po 340 K; stanarina znaša za predmestje Katinare in Opčine letnih 510 K ter se po izplačilu prve kvinkvenijske doklade zviša na 595 K, po izplačilu druge kvinkvenijske doklade na 680 kron in po izplačilu tretje kvinkvenijske doklade na 765 K; stanarina za druge okoličanske šole znaša v začetku letnih 425 K, po I. kvinkveniju 510 K, po II. kvinkveniju 595 K in po III. kvinkveniju 680 K.

Pribojški, ki jih je sklenil občinski svet v seji dne 28. in 29. julija 1910 in ki so zapopadeni v gori omenjenih plačah in stanarinah, se za sedaj ne vštejejo za pokojnino.

Remuneracija za podučiteljice z usposobljenostnim izpitom znaša letnih 190 kron, remuneracija za podučiteljice brez usposobljenostnega izpita pa letnih 850 K.

Prošnje za službo, opremljene s kvalifikacijskim izpričevalom, (ki se more dobiti pri šolskih vodstvih ali pri mestnem magistratu), s krstnim listom, z izpričevalom, izdanem po kakem uradnem zdravniku, o zdravi in krepki telesni konstituciji, zlasti pa o zdravih očeh, z zrelostnim izpričevalom in izpričevalom usposobljenosti za splošne ljudske šole in v poučevanju slovenskega jezika, z domovnico in vsemi izpričevali o dosedanjih službah, se imajo vložiti pri tukajšnjem mestnem magistratu do 18. septembra t. l.

Prošnje onih prosilcev, ki se nahajajo v kaki javni službi, morajo biti vložene pri tukajšnjem mestnem magistratu po predpostavljanih jim okrajnih šolskih oblastih.

Trst, 23. avgusta 1915.

Mestni magistrat.

—t— **Slovenska trgovska šola v Trstu** s pravico javnosti (ulica Stadion 21) se otvori redno tudi letos, in sicer 15. t. m.

—t— **Ker se v počitniškem tečaju slovenskega oddelka rojanske šole** izvršujejo dela za ranjence, kakor: blazine, krpe za noge, obveze in platnene niti za rane, je slavno občinstvo naprošeno, da po možnosti prispeva s prinašanjem rabljenega čistega platnenega in drugega perila. Izrezki volnenega, bombažastega in svilenega blaga se pa uporabijo za napolnjevanje blazin. Sprejema se vsak dan (izvzemši nedelje) od 8. do 10. dopoldne v šoli.

—t— **Poklonitev tržaškega slovenstva Nj. Veličanstvu.** Povodom cesarjevega rojstnega dne se je pri ces. namestniku v Trstu oglašila deputacija tržaških Slovencev, ki je zastopala 55 društev in denarnih zavodov iz mesta in okolice. V imenu deputacije je govoril dr. Josip Wilfan, poudarjajoč slovensko zvestobo in željo po zagotovitvi gospodarskega in duševnega napredka v neoviranem naravnem razvoju v plemenitem, mirnem tekmovanju s sodeželani druge narodnosti. Ces. namestnik je nemški odgovoril, zaključil je pa svoj odgovor slovenski: »Tudi slovensko prebivalstvo Trsta, ki se je — hvala njegovi vztrajni delavnosti in neutrudljivi organizaciji — povzpelo do važnega činitelja v javnem in gospodarskem razvoju mesta, ljudstvo, katerega sinovi se sedaj z junaško hrabrostjo bore za čast in bodočnost Avstrije, v okviru trdno zvezane države, pod modro, očetovsko skrbjo našega premilostnega gospoda in cesarja, deležno onih dobrot, ki jih bo uživala naša preljuba domovina po zmagoslavno dovršeni vojni. V tem smislu Vas pozdravljam še enkrat, gospoda moja, ter se Vam zahvaljujem za izražene dokaze Vašega patriotizma!« — Gospod namestnik se je nato pogovarjal s posameznimi člani odposlanstva o razmerah v društvih, ki so jih zastopali, in o splošnih željah in potrebah slovenskega prebivalstva ter se končno poslovil od poslanstva z zagotovilo, da bo po svojih najboljših močeh upošteval in pospeševal upravičene želje tržaškega Slovenstva, posebno kar se tiče gospodarskih potreb in pa mladinske vzgoje in oskrbe.

—t— **V korist občinskim učiteljicam** je odpravil cesarski komisar odredbe, zapopadene v sklepu občinskega sveta z dne 5. novembra 1879, št. 25.877, točki I. in 4., po kateri smejo ženskem učencu